

ÎNDEMNURI PENTRU FAMILIE CUPRINSE ÎN PASTORALELE ARHIEPISCOPULUI PIMEN

HARALAMBIE (CONSTANTIN) ȚANEF ¹

Abstract.

In a world increasingly distant from truth and values, the learning words of our ancestors become prophetic landmarks in the life of the family and young people. The present conference highlights the deep experience and thinking, of the worthy memorial, the Archbishop Pimen Zainea. Loving of a nation and homeland, he continued faithfully the work of charity, philanthropy and culture of our ancestors.

Keywords: *family, children, sins, christians, holy mysteries, consecration, simplicity.*

Introducere

Vrednicul de pomenire Pimen Arhiepiscopul (1929-2020), în viața sa pământească, a avut parte de multe, întâmplări și evenimente, care l-au făcut un om puternic și luptător pentru adevăr, pentru valorile perene ale neamului nostru românesc, dar mai ales pentru moștenirea noastră, credința strămoșească. Din punct de vedere istoric și spiritual, Arhiepiscopul Pimen, a pus accentul pe rugăciune știind că rugăciunea este singura noastră legătură cu Dumnezeu, dar și izvorul puterii duhovnicești (sufletești).

În perioada de liniște și pace duhovnicească, a fiecărui creștin din viața noastră, aici mă refer la perioada sărbătorilor de iarnă și sărbătorile pascale, părinții noștri păstori duhovnicești Ierarhi eparhioți, ne trimit un cuvânt de învățătură sub forma unei scrisori, numit „Pastorala de Nașterea Domnului sau Învierea Domnului”, am socotit să evidențiez îndemnurile către familie transmise de Arhiepiscopul Pimen, în perioada păstoririi sale, ca arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților (1991-2020).

¹ Studiu realizat sub coordonarea Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia.

Așadar pe lângă tâlcuirea, învățăturile și îndemnurile desprinse în evanghelia praznicului, sfaturile și îndemnurile Părintelui Pimen arhiepiscopul, sunt de mare folos elevilor, tinerilor și în general poporului nostru, cuvintele sale pline de folos duhovnicesc.

Cuprins

Viața de familie a fost rânduită de Dumnezeu dintru începutul creării lumii: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el...Atunci a adus Domnul Dumnezeu asupra lui Adam somn greu; și, dacă a adormit, a luat una din coastele lui și a plinit locul ei cu carne. Iar coasta luată din Adam a făcut-o Domnul Dumnezeu femeie și a adus-o la Adam... De aceea va lăsa omul pe tatăl și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup” (Fac. 2,18,21-24). Rostul familiei tot dintru început l-a arătat Dumnezeu când a zis: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l supuneți” (Fac. 1,28). „Vă înmulțiți” înseamnă nașterea de copii după rodnicia mamei, rodnicie dată de Dumnezeu, ca dar dumnezeiesc.

Scăderea numărului nașterii de copii este motivată și de lipsa celor necesare creșterii și educării lor. Știința a dovedit însă că resursele alimentare necesare traiului oamenilor nu scad dacă este dragoste de muncă și cinste în agonisirea celor necesare vieții, iar motivele de despărțire, de dezmembrare a familiei dispar dacă este conștiință față de porunca lui Dumnezeu: „Ceea ce a unit Dumnezeu - prin Taina Cununie (n. n.) - omul să nu despartă”. Este greșeală, dar trebuie să fie și iertare ca și Dumnezeu să ne ierte.

Copilul are nevoie de educație și de instrucție atât în familie, cât și în școală. „Pricina tuturor relelor din lume provine din principiul pe care îl punem la temelia educației copiilor noștri...Ce se va întâmpla cu copiii noștri dacă n-au, chiar din prima vârstă, educatori? Dacă oamenii care au fost educați chiar de când s-au născut și au fost instruiți până la bătrânețe nu reușesc totuși să ajungă oameni desăvârșiți, cât rău nu vor săvârși cei care de la începutul vieții lor cu fost obișnuiți să audă vorbindu-li-se numai despre bucuriile pământești?... Crește un atlet pentru Hristos! Învăța-ți copilul din prima vârstă să trăiască cu evlavie în lume!...Crescând astfel de atleți, vom putea să plăcem lui Dumnezeu ca să putem și noi, și copiii noștri să dobândim bunătățile făgăduite celor ce-L iubesc pe El, prin harul și prin iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos”, ne spune Sf. Ioan Gură de Aur. Din nenorocire, astăzi educația lipsește în primul rând în sânul familiei fie din cauza înavuțirii prin agonisire necinstită, fie, mai ales, datorită despărțirii părinților plecați la lucru în străinătate, copiii rămânând ai nimănui. În acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur spunea: „Sunt convins că proasta creștere a copiilor și înrăirea lor nu se datoresc altui fapt decât dra-

gostei pătimășe ce o avem pentru bunurile materiale ale acestei lumi. Grija de cele lumești și preferința părinților numai pentru bunurile pământului îi silesc să nu se îngrijească de copii și, o dată cu aceasta, să nu se îngrijească nici de sufletele lor. Acești părinți sunt mai răi decât omorătorii de copii”.

Această situație dezastruoasă trebuie remediată de noi toți, de fiecare în parte cât ne stă în putință și chiar peste putință. Răspundem fiecare pentru nepăsarea noastră în fața lui Dumnezeu la înfricoșătoarea Sa judecată.

La rândul lor, copiii trebuie să fie ascultători cu desăvârșire față de părinții și față de îndrumătorii lor, învățători și profesori. Această virtute trebuie formată încă din momentul în care ei încep să gângurească, să spună primele cuvinte: *mama, tata*. Ei trebuie educați prin privire, prin vorbire și, mai ales, prin exemplul faptelor noastre pe care le văd, pe care, datorită chipului lui Dumnezeu din ei, copiii le înțeleg chiar dacă nu știu încă să vorbească. Prezența copilului alături de părinți atunci când se roagă în fața icoanei străjuite de lumina candeliei, și cu deosebire, prezența copilului în sfânta biserică, purtat în brațe sau dus de mână pentru primirea Sfintei Împărtășanii, contribuie cel mai mult la educația, la „creșterea” lui sufletească împreună cu creșterea trupească. Aceste două feluri de creștere trebuie să se împletească clipă de clipă sub îndrumarea părinților atât în frică de Dumnezeu, cât și în dragostea față de Dumnezeu și de aproapele, împlinind astfel poruncile Lui care sunt „făclii și lumină” (Ps. 118, 105) în trăirea vieții creștinești a copiilor noștri. „Arătarea cuvintelor lui Dumnezeu luminează și înțelepțește pe prunci” (Ps. 118, 130). Aceste cuvinte ale psalmistului trebuie să fie primul Abecedar al copiilor noștri pentru toată viața lor.²

Lupta cu păcatul

Pe noi, dreptmăritorii creștini, moartea cu trupul nu ne mai înfricoșează, crezând în adevărul Învierii. Pe noi însă trebuie să ne înfricoșeze moartea cu sufletul datorită păcatelor nemărturisite și nedelegate, neiertate în Sfânta Taină a Spovedaniei. În seara zilei Învierii Sale, Mântuitorul a împărtășit Sfinților Apostoli harul iertării păcatelor atunci când le-a zis: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23). Cunoscând apoi că această iertare de păcate ne este dată de Biserică, în Sfintele Taine, îndeosebi în Sfânta Taină a Spovedaniei, să ne îndreptăm pași și inimile noastre cât mai des către această Sfântă Taină, pentru a primi iertarea păcatelor care „grabnic ne împresoară” (Evr. 12, 1), „să alergăm cu stăruință în lupta care ne stă înaintea” (Evr. 12, 1), în lupta duhovnicească cu păcatul sau păcatele care ne atacă, la început prin

² Î.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorală la duminica părinților și copiilor lor” în *Candela*, anul XXI, nr. 5-6, 2011, pp. 1-2.

gândurile rele, păcătoase, silindu-ne să nu ne îndulcim cu ele, ci să le înlăturăm îndată ce bat la poarta inimii noastre. Să nu ne lăsăm osteniți, slăbind în sufletele noastre în lupta cu păcatul, împotrivindu-ne chiar până la sânge (mucenicie - n. n.) (Evr. 12, 3-4), luând aminte că începutul luptelor duhovnicești L-a făcut Însuși Mântuitorul Iisus Hristos mergând până la Sfintele Sale Patimi, Răstignirea și Moartea cu trupul pe cruce.

Această luptă duhovnicească cu păcatul nu este numai cea a pustnicilor, a celor retrași din vârtoarea lumii, ci și a credincioșilor creștini, care trăiesc în vârtoarea atâtor frământări care nu pot fi potolite decât numai prin post și rugăciune și, mai ales, prin deasa spovedanie la preotul nostru duhovnic. Să luăm aminte că, numai după ce ne-am spovedit și am luat iertarea păcatelor, ne putem apropia de Sfântul Potir pentru a ne împărtăși cu Prea Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului Iisus Hristos. În Sfânta Taină a Împărtășaniei ni se dăruiește „sămânța nemuririi”. Să ne nevoim dar duhovnicește, pregătindu-ne astfel după cuviință atât pentru Sfânta Taină a Spovedaniei, cât și pentru cea a Împărtășaniei, luând aminte atât la îndemnul părintesc din anul acesta al Sfântului Sinod al Bisericii noastre, cât și la cel al Bisericii prin glasul Sfinților Părinți, purtători de Dumnezeu care, împreună cu Sf. Ap. Pavel, ne îndeamnă „să ne cercetăm pe noi înșine” (I Cor. 11, 27-32) gândurile și faptele noastre, silindu-ne cu timp și fără timp în împlinirea voii lui Dumnezeu care este „sfințirea noastră” (I Tes. 4, 3). Să luăm aminte, de asemenea, la cuvintele Apostolilor: „Cucernicia curată și neîntinată înaintea lui Dumnezeu și Tatăl”, care înseamnă să cercetăm pe orfani și văduve în cazurile lor, și să ne păzim pe noi fără de pată din partea lumii (a lumii slujitoare păcatelor - n. n.) (Iacov 1, 27), adică să ajutăm, după cum spune Mântuitorul, „pe frații Săi prea mici aflați în lipsuri și necazuri” (Mat. 25, 34-36).

„În încheierea acestui cuvânt de învățătură și povățuire creștinească, rog pe Bunul Dumnezeu să vă dăruiască pace și bucuria mântuirii în aceste sfinte zile de prăznuire a Învierii Domnului”.³

Despre primirea Sfintelor Taine

Să-l ascultăm și pe Sfântul Ioan Damaschin, care povățuiește la fel ca și Sfântul Ioan Gură de Aur: „*Pe mulți îi vedem primind Trupul lui Hristos fără pregătire, din obicei, iar nu așa cum se cade, după lege, a-L primi în Sfântul Post și în Ziua de Paști, cu gândul și cu mintea curată. Ci se cade să păzim Sfântul Post într-o nevinovăție și să ne curățim cugetul și așa să ne împărtășim... Drept aceea, mulți primesc această dumneze-*

³ I.P.S. Părinte PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorală la Sărbătoarea Învierii Domnului” în *Candela*, anul XXIV, nr. 3-4, 2014, pp. 1-2.

iască Jertfă o dată pe an, iar unii de două ori, iar alții de mai multe ori. Dar cuvântul nostru nu este numai către aceștia din urmă, ci și către cei ce stau în pustie, fiindcă aceștia o dată pe an se împărtășesc, iar, de multe ori, și după doi ani. Atunci, dar, în care chip să se primească Sfânta Jertfă? Oare ca cei care o dată pe an sau mai rar se împărtășesc, sau ca cei ce de multe ori primesc Trupul și Sângele lui Hristos? Ci, așa să știți, că aceia ce au cuget curat și dezlegare de la duhovnic, unii ca aceia de-a pururea să se apropie. Iar, de nu sunt așa, atunci niciodată să nu se împărtășească. Dar oare pentru ce? Pentru că spre judecata lor o primesc, spre osândă, spre pedeapsă și chin. Căci cel ce va mânca Pâinea aceasta și va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi de Trupul și Sângele Domnului”.⁴

Sfințirea omului

Dumnezeu, Mântuitorul, S-a întrupat, a venit în lume ca să ne dea puterea „ca să dobândim înfierea” (Gal. 4, 5).

Ne facem fii ai lui Dumnezeu dacă-L primim și credem în El (Ioan 1, 12), dacă înfăptuim voia Lui care este „sfințirea noastră” (I Tes. 4, 3). Noi Îl primim pe Mântuitorul împărtășindu-ne cu Preasfântul Său Trup și Sânge (Ioan 6, 56). „Fără credință nu putem fi plăcuți lui Dumnezeu” (Evr. 11, 6).

Ca fii ai lui Dumnezeu să ne străduim zi de zi, ceas de ceas, clipă de clipă, să ne ferim de orice fel de păcat „care lesne ne împresoară” (Evr. 12, 1); să ne îndreptăm, cât mai des, la scaunul de spovedanie pentru a primi iertarea și dezlegarea păcatelor, care înseamnă „bucuria mântuirii, sporirea în viața de sfințenie” (II Cor. 7, 1).

Ca fii ai lui Dumnezeu să trăim viața în cumpătare, modestie și smerenie. Mântuitorul nostru Iisus Hristos S-a născut cu trup într-o peșteră, în peștera de la Betleem și S-a culcat, ca un prunc, într-o iesle; mesajul îngerilor, în noaptea zilei de naștere a Mântuitorului nostru Iisus Hristos: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bună voie” (Luca 2, 14) să ne călăuzească în toate zilele vieții noastre; agonisita pentru traiul vieții noastre pământești să fie rezultatul unei munci cinstitute și din această agonisită să împărțim și „fraților prea mici” ai Mântuitorului nostru Iisus Hristos (Mat. 25, 34-46).

Faptele vieții noastre să fie spre zidirea sufletească și nu spre smin-teala semenilor noștri.⁵

⁴ I.P.S. Părinte PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorală la Nașterea Domnului” în *Candela*, anul XXIII, nr. 11-12, 2013, pp. 1-3.

⁵ I.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorală la Nașterea Domnului” în *Candela*, anul XXV nr. 11-12, 2017, pp. 1-2.

Simplitatea iubită de Dumnezeu

Deci, putem spune că cei dintâi oameni, martori și vestitori ai nașterii cu trup a Mântuitorului nostru Iisus Hristos au fost niște ciobani, oameni considerați în poporul nostru oameni simpli, oameni de rând.

Dacă luăm aminte la cuvintele lui Mihai Eminescu despre ciobani, cine sunt ei cu adevărat, ne schimbăm părerea. Eminescu vorbește despre ciobanul din poporul nostru, depre cuminența lui: „ (...) ca cioban, a avut multă vreme să se ocupe cu sine însuși, de acolo limba spornică și plină de figuri, de acolo simțământul adânc pentru frumusețile naturii, prietenia lui cu codrul, cu calul frumos, cu turmele bogate, de acolo povești, cântece, legende, cu un cuvânt, de acolo un popor plin de originalitate și de o feciorească putere, formată printr-o muncă plăcută fără trudă, de acolo însăși nepăsarea lui pentru formele de civilizație, care nu i se lipesc de suflet și n-au răsărit din inima lui”⁶.

Sfântul Antonie cel Mare a fost întrebat de cei înțelepți: „Cum rabzi, o, Părinte, lipsit fiind de mângâierea de la citirea cea din cărți?” Și a răspuns Antonie către dâșii: „Cartea mea, o, filosofilor, este firea celor văzute și deschisă îmi este, oricând voiesc să citesc într-însa”. Psalmistul spune la rândul său: „Cerurile spun slava lui Dumnezeu și facerea mâinilor Lui o vestește tăria” (Psalmul 18, 1). Deci este o cunoaștere din citirea cărților și este și o cunoaștere privind creația lui Dumnezeu; aceasta, a doua, este mai adâncă datorită faptului că autorul acestei „cărți” este Dumnezeu și ea trebuie împletită cu curăția inimii: „Fericiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu”. Oamenii, socotiți de noi „simpli” sau „de rând”, cum sunt ciobanii și țărani, aceștia cunosc puține lucruri, dar pe cele mai importante, le cunosc și le trăiesc, „își fac timp ca să se ocupe cu sinea lor”, ca să își cerceteze conștiința care face parte din chipul lui Dumnezeu sădit în el din momentul zămislirii, chipul lui Dumnezeu care dă înțelepciune, „cuminție”.⁷

Sfințirea vieții noastre

De aceea, iubiți credincioși, trebuie să ne sârguim, cât trăim aici pe pământ, să ducem o viață întru sfințenie, „sfințirea noastră fiind voia lui Dumnezeu” (I Tes. 4,3) și să ajutăm pe cei aflați în lipsuri în trăirea vieții lor pământești, să ajutăm așa cum spune Mântuitorul nostru Iisus Hristos

⁶ „Abecedarul nostru economic”, în volumul *Eminescu: Sens, timp și devenire istorică*, îngrijit de Gh. Buzatu, Ștefan Lemny și I. Saizu, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1988, p. 80.

⁷ Î.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Scrisoare pastorală la sărbătoarea Nașterii Domnului” în *Candela*, anul XXIX, nr. 11-12, 2019, pp. 1-3.

în Sfânta Sa Evanghelie care se citește în ziua de Duminică, numită „a Înfricoșătoarei Judecăți a lui Dumnezeu” (Mat. 25).

Să luăm aminte la cuvintele din cartea intitulată *Pildele lui Solomon* (19, 17): „Cel ce are milă de sărmani împrumută pe Domnul și El va răsplăti fapta lui cea bună”. „Căci judecata, scrie Sfântul Apostol Iacov (2, 13), este fără milă pentru cel care nu a făcut milă. Și mila biruiește în fața judecății”. „Dragostea (milostenia n. n.) acoperă mulțime de păcate” scrie Sf. Apostol Petru (I, 4, 8). În sfârșit, amintim și cuvintele Sf. Apostol Pavel: „Facerea de bine și întrajutorarea nu le dați uitării; căci astfel de jertfe sunt bine plăcute lui Dumnezeu” (Evr. 13, 16). „Nu vă lăsați înșelați. Tovărășiile rele strică obiceiurile bune. Treziți-vă și nu păcătuiți. Căci unii nu au cunoștință de Dumnezeu; trupul înviat va fi îmbrăcat în nestricăciune” (I Cor. 15, 58); „va deveni trup duhovnicesc” (I Cor. 15, 49). Ne vom învrednici de această stare duhovnicească a trupurilor noastre numai dacă vom avea un sfârșit creștinesc al vieții noastre pământești, adică dezlegați de păcate în Sfânta Taină a Pocăinței și împărtășiți cu Preasfântul Trup și Sânge al Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Suntem datori să ne apropiem de sfântul potir „cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste”, cu dragostea cea vie, care este milostenia, după cum ne povățuiește Sf. Ioan Gură de Aur: „Auziți și învățați toți cât de bun este Dumnezeu nostru, că și cu Trupul Său ne hrănește pe noi și nici Sângele Său nu-l cruță. Iar tu nici pâine nu dai pentru Dânsul, niciun pahar de apă măcar. Tu, care atât de mari daruri iei, tu te zgârcești la lucrurile proaste”. Deci cu faptele de milostenie (dragostea cea vie) și dezlegați de păcate în Sfânta Taină a Pocăinței, așa, și numai așa, să ne apropiem de sfântul potir, pentru ca împărtășirea noastră să fie spre viața și nu spre moartea veșnică; așa ne învață și Sf. Apostol Pavel și toți Sfinții Părinți ai Bisericii, una și nedespărțită.

Astăzi este o faptă vrednică de toată lauda, pentru părinții care aduc pe copiii lor, chiar începând cu vârsta prunciei, la Sfânta Împărtășanie. Datori sunt, de asemenea, părinții, să-i crească și să-i educe în învățătura creștină, învățându-i de mici întru ajutorarea săracilor și insuflându-le dragostea de învățătură, de muncă, veghindu-i și învățându-i cu timp și fără timp despre păstrarea curăteniei vieții trupesti și sufletești.

Copiii sunt bucuria deplină într-o familie, ei sunt rodul adevăratei familii, formată din bărbat și femeie, cununați civil și religios; familia - bărbat și femeie - este rânduită de Dumnezeu dintru începutul creației, „ca omul să nu fie singur”; numai o astfel de familie poate asigura dăinuirea neamului omenesc (Fac. 1, 27-28): „Și a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie; „Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l

supuneți; și stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste toate vietățile ce se mișcă pe pământ și peste tot pământul!»

În încheierea cuvântului meu pastoral, Vă rog, cu dragoste părintească, să puneți la inimă cuvintele Sfântului Apostol Pavel (Col. 3, 17-21): „Orice ați face, cu cuvântul sau cu lucrul, toate să le faceți în numele Domnului Iisus și prin El să mulțumiți lui Dumnezeu-Tatăl”; „Femeilor, supuneți-vă bărbaților voștri, precum se cuvine, în Domnul”; „Bărbaților, iubiți pe femeile voastre și nu fiți aspri cu ele”; „Copiilor, ascultați pe părinții voștri întru toate, căci aceasta este bine-plăcut Domnului”; „Părinților, nu ațâțați la mânie pe copiii voștri, ca să nu se deznădăjduiască”.⁸ Faptul Învierii este chezașia învierii noastre (I Corinteni 15, 20-23).

Faptul Învierii este temelia credinței și trăirii noastre creștine. (I Corinteni 15, 14, 17-19; 31-34; 58)

Să punem la inimă cuvintele de povățuire duhovnicească ale Sf. Ap. Pavel: „Să vă înnoiți în duhul minții voastre și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului... Mâniați-vă și nu greșiți; soarele să nu apună peste mânia voastră. Cel ce fură să nu mai fure, ci mai vârtos să se ostenească lucrând cu mâinile sale lucrul cel bun, ca să aibă să dea și celui ce are nevoie. Din gura voastră să nu iasă nici un cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuință, ca să dea har celor ce ascultă... Fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă, în Hristos.” (Efeseni 4, 23-32).

„Vouă vi s-a dăruit, pentru Hristos, nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El... Nu faceți nimic din duh de ceartă, nici din slavă deșartă, ci cu smerenie unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuși. Să nu caute nimeni numai ale sale, ci fiecare și ale altuia.”

Sporirea noastră duhovnicească pentru înnoirea în duhul minții noastre este chezașuită de duhul comuniunii, iar ca loc, Sfânta Biserică, locașul de închinare și aceasta pe pământul țării noastre, fiind încredințați de adevărul trăit de strămoșii noștri: „Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-i în țara mea”, adevăr spus nu la figurat, ci în realitatea lui, aceasta cu referire la gustul pâinii noastre românești făcute pe vatră, și această vatră a cuptorului să fie pe vatra pământului nostru strămoșesc. Nu numai gustul pâinii noastre, hrană pentru trup, ci și cuvântul, cuvintele limbii noastre românești plac inimii noastre, cum spune Mihai Eminescu: „Fiecare român - n. n.- are nevoie de un tezaur sufletesc, de un reazim moral într-o lume a mizeriei și durerii și acest tezaur îl păstrează limba sa proprie în cărțile bisericești și mirene. În limba sa numai, i se lipsesc de suflet preceptele bătrânești, isto-

⁸ Î.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Cuvânt pastoral la sărbătoarea Învierii Domnului” în *Candela*, anul XXV nr. 3-4, 2016, pp. 1-2.

ria părinților, bucuriile și durerile semenilor săi... Prin urmare, faptul că noi, românii, câți ne aflăm pe acest pământ, vorbim o singură limbă, una singură, nu ca alte popoare străine ce ne înconjoară, e dovadă destulă și că așa voim să fim, nu altfel.” (*Idealul unității politice a românilor*)

Iată de ce acest an 2018, pentru noi, românii, este un an binecuvântat de Dumnezeu: împlinirea a 100 de ani de la întregirea hotarelor istorice ale țării noastre; este întregirea viețuirii noastre, a tuturor românilor, trăitori și mărturisitori ai credinței noastre ortodoxe și vorbitori ai limbii române.⁹

Trăirea creștină astăzi

Trăim într-o lume foarte frământată, tulburată sufletește; o lume care tot mai mult pare că se înstrăinează de respectarea și împlinirea legilor și poruncilor lui Dumnezeu, porunci și legi care sunt ca niște făclii călăuzitoare pe calea vieții pământești, pe calea vieții care duce la dobândirea împărăției lui Dumnezeu. Psalmul 118 este una din călăuzele, unul din dascălii, povățuitorii și pedagogii care ne învață cum să trăim viața noastră pământească pentru a putea dobândi pe cea cerească. Poruncile lui Dumnezeu, împlinindu-le, ne dau pricepere, înțelepciune, tărie sufletească în toate cele pe care le gândim și le înfăptuim.

Greu a fost de trăit creștinește în timpul regimului comunist – ateu, dar astăzi se pare că este și mai greu; toate s-au răsturnat, după cum spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „cu josul în sus”: educația tineretului în școală, statutul familiei, legiuit de Dumnezeu, care înseamnă căsătoria dintre un bărbat și o femeie și nu ca în Sodoma care a fost pedepsită „cu ploaie de pucioasă și foc din cer de la Dumnezeu” (Fac. 19, 24), „nedreptatea și hoția sunt la ele acasă” și multe, multe fapte străine și chiar potrivnice legilor lui Dumnezeu, dăunătoare atât trupului cât și sufletului omului și, nu în ultimul rând, naturii creației lui Dumnezeu prin poluarea atmosferei și modificările genetice care șubrezesă sănătatea și scurtează viața tuturor: a oamenilor, a animalelor, a plantelor, ș. a.

Să ne străduim, cu ajutorul lui Dumnezeu, să străbatem hățișul atâtor stări de lucruri nefirești luând pildă de la înaintașii noștri care au trăit în timpul regimului comunist - ateu; să ne pilduim de la mărturisitorii și martirii credinței noastre creștine care au umplut temnițele, de la cei care au dus crucea trăirii creștine în afara temnițelor, țara întreagă fiind o „temniță” în care omul nu avea dreptul și libertatea de gândire și înfăptuire pentru păstrarea a tot ce înseamnă valoare de ordin religios, moral, cultural și chiar economic.

⁹ Î.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorala la sărbătoarea Învierii Domnului” în *Candela*, anul XXVI, nr. 3-4, 2018, pp. 1-2.

Facem amintire în acest cuvânt pastoral doar de o singură persoană fără a uita pe majoritatea covârșitoare a fiilor Bisericii și ai neamului nostru românesc, anume de Părintele Patriarh Justinian care a stat dârz la cârma corabiei Bisericii, conducând-o pe valurile vieții, atât de învolburate, cu înțelepciune și dăruire apostolică; astfel, a asigurat slujirea în biserici a Sfintelor Taine, păstrarea și îngrijirea valorilor de patrimoniu național, desfășurarea neîntreruptă a învățământului teologic, a publicațiilor bisericești; a povățuit clerul și credincioșii ca în slujirea și trăirea vieții lor să fie prezentă și slujirea socială, ajutorarea celor aflați în lipsuri și necazuri; a promovat dragostea pentru muncă, ca fiind „cea mai de preț comoară pentru om” (Pilde 12, 27).

Să trăim cu deplina încredințare, să nu ne împruțăm sufletește; „Dumnezeu nu Se lasă batjocorit” (Gal, 6, 7), știind că „porțile iadului nu vor birui Biserica lui Hristos” (Mat. 16, 18)¹⁰.

Concluzii: Îndemn, la viață curată pentru familie

Ne bucurăm de faptul că astăzi tot mai multe mame vin cu copiii la Împărtășanie. Ele sunt datoare să facă aceasta și după ce copiii lor merg la grădiniță și apoi la școală. Adevărata mamă, ne spune Sfântul Ioan Gură de Aur, nu este cea care doar naște copii, ci cea care îi și educă și îi crește în duhul învățaturii și moralei drepte credințe creștine.

Vedem că astăzi elevii în școală, pe lângă cunoștințele folositoare lor și societății, primesc și învățături nesănătoase pentru viața lor, la vârsta lor necoaptă, învățături cu titlul Educația pentru sănătate, educație care în realitate promovează, încurajează păcatul desfrânării, lucru care nu se întâmplă în școala niciunei altei religii necreștine. Ca urmare a acestei situații, părinții elevilor, profesorii care predau religia, preoții și fiecare dintre noi trebuie să arătăm copiilor gravitatea acestei educații. Suntem datori să ne rugăm și mai mult și cu toată inima pentru luminarea minții celor care împărtășesc școlarilor cunoștințele necesare pentru formarea lor sufletească, pentru demnitatea lor civică.

Închei cuvântul meu pastoral cu povățuirile Sfântului Apostol Pavel date credincioșilor din Efes: „Fiți, dar, următori ai lui Dumnezeu... și umblați întru iubire, precum și Hristos ne-a iubit pe noi... Iar desfrâu și orice necurăție și lăcomie de avere... nici să se pomenească între voi, cum se cuvine sfinților (creștinilor - n. n.). Nici vorbe de rușine, nici vorbe nebunești, nici glume care nu se cuvin, ci, mai degrabă, mulțumire. Căci aceasta s-o știți bine, că niciun desfrânat sau necurat, sau lacom de avere, care este un închinător la idoli, nu are moștenire în Împărăția lui Hristos și a lui Dumnezeu. Nimeni să nu

¹⁰ Î.P.S. PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Cuvânt la Învierea Domnului” în *Candela*, anul XXVI, nr. 3-4, 2017, pp. 1-3.

vă amăgească cu cuvinte deșarte..., umblați ca fii ai luminii, răscumpărând vremea, căci zilele rele sunt. Drept aceea, nu fiți fără de minte, ci înțelegeți care este voia Domnului. Să nu vă îmbățați de vin, în care este pierzare, ci vă umpleți de Duhul. Vorbiți între voi în psalmi și în laude și în cântări duhovnicești, lăudând și cântând Domnului în inimile voastre, mulțumind totdeauna pentru toate întru numele Domnului nostru Iisus Hristos, lui Dumnezeu (și) Tatăl” (5, 1-6; 8, 16-20)¹¹.

¹¹ I.P.S. Părinte PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, „Pastorală la Sărbătoarea Învierii Domnului” în *Candela*, anul XXIV, nr. 3-4, 2015, pp. 1-2.